

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 6. ANUL XV.

Telegrafulu este de done ori pe septe-
mana: joi'a si Dumineca. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditura
foiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
citra espeditura. Pretulu prenumerati-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inserate se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu, pentru
a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a
treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 19/31 Ianuaru 1867.

Unele idei pentru an. 1867.

De sub Predelu 7 Ian. 1867.

Cand cetiramu necrologele anului trecut, care de care mai jalnice si mai lamentatore, asceptamu sa cetimu si idei de vietia, idei de activitate pentru anulu viitoriu. Da, cetimu noi atatu prin jurnale catu si prin alte scrieri intemplari si ocupatiunile romanilor, noi asceptamu in sa realizarea unoru obiecte, si de aceea amintimu idei referitoare la acestea idei, care, amu dori ca in acestu anu sa se esecuteze. Intr'adeveru pentru tote ramurile si specialitatile se cere dela romani activitate fiindca activitatea ne este mai de lipsa, deci activitate si silintia pentru cultura, activitate si silintia in organizarea materialului, in desvoltarea nationala si activitate se cere dela fia-care romanu in pusetiunea si specialitatea sea. —

Noi cei mai tineri credemu ca catu de catu romanii n'au parasitu acesta idea nici in anulu trecut, de aceea, de-si a fostu elu fatalu cu cercarile si lovirile lui, totusi nu ne-amu infioratu asi aprigu. Da, politic'a cea sireata a cercatu multe, a cercatu a ne imparechia si pro noi, dar n'a reesitu. Totu acest'a aliindu-se cu neindurat'a morte ne secerara si noue pre campurile batalieloru atati romani bravi. Langa acesti mai perduramu pre unii literati demni din Bucovin'a, dupa care ne uitamu cu simtiri dureroase. In fati'a acestor'a noi nu ne spaimentamu, fiindca nu uitamu ca suntemu in lume si ca e ursita sa-si aiba vantrile sele mai multu rele decatu bune, cam asi precum se vedu si aplecarile omenilor, cari n'au inca cultur'a inimei, si asi nici durerea omului de omu. Cu tote acestea noi deca privimu in genere asupr'a romanilor trebuie sa marturisimu ca ei si in anulu trecut au progresatu si n'au regresatu. — Si astfelu si pentru viitoriu credemu ca pentru progresu este fia-care in dreptu a cugeta. Multe potu veni preste anu, multe se potu esecuta, care nici prin minte nu ne-au trecut, dar pentru aceea totu nu e pecatu a areta si noi nisce idei individuale pentru a caroru realizare aru fi sa nisumu in acestu anu.

Idiile nostre aru fi pe terenulu bisericescu si scolariu, caci pe celu politicu esu din zidurile cabineteloru prin care nu se pote stravedea. Asi acelea aru fi: Dragoste si intelegere, Sinodu, senatu scolasticu, foie scolastica si bisericesca, norma in privinti'a pertraptarei causeru bisericesci si inceperea catedralei metropolitane.

Amu disu intaiu dragoste si intelegere, caci fara acest'a nemic'a bunu nu poti face. Dusmanii numai cu veninulu imparechiaru sa ne pota adapá si li este destulu. Intelegerea aduce dragoste si asi inaintare, neintelegerea chiaru si intr'o familia aduce ruina. Acest'a se padiesce, candu dai fiacaru'a ce este alu seu, onore, stima si pretiulu dupa insusirile lui. Cas'a unde soci'a nu da pretiu barbatului nu e linistita, adunarea fara presedinte e in cea mai mare disordine si turm'a fara pastoriu o imprastie lupii. Asi ingrijindu-ne totdeun'a

de cele principale si ascultandu de cei ce pricepu, vomu propasi. Pentru dragoste omulu mai lasa din ale sale, si pentru pace intinde man'a. Astfelu cu intelegerea ce nu se pote face? si aceea ce n'ai ganditu.

Sinodu, dicemu, pentru ca sa se organizadie Mitropoli'a nostra pre deplinu. Pentru ca sa se impacedorintiele celor ce striga Sinodu, aru fi sa se lucre spre a se conchiamá in acestu anu. Pana aci amu priceputu ca causele politice n'au concesu asemenea adunari, ba chiaru si barbati romanilor au fostu preocupati de acestea. Deca anulu acest'a nu va avea incuraturi ca celu trecut, noi credemu ca chiaru capii bisericesci dorescu cu mai multu zelu conchiamarea Sinodeloru; densii chiaru ostetza ca nu potu si in privinti'a acest'a esecuta canonele, dar vrendu Ddieu a fi mai linisciti sa se lucre a se conchiamá.

Senatu scolasticu; acest'a depinde totu din adunarea Sinodului. Conchiamandu-se Sinodulu neaperatu aru fi sa se infintieze si acest'a. Neaperatu, ca sa nu mai cetimu atatea invinuri asupr'a celor ce-su cu merite in privinti'a acest'a, iara nu vinovati.

Foia scolastica si bisericesca inca pare ca ni rusine caci nu vedemu. Pre aceste terene nu e de lipsa desvoltarea? Eu credu ca mai multu ca pre celelalte. De aceea aru fi sa ne ingrijimu si de acest'a.

O norma seu legiure de forma in pertractarea causeru bisericesci. Basa pentru esecutarea loru avemu Pravila cu Sf. canone si dreptulu canonicu, dar pentru forme, ca sa-mi ia forulu plangerea mea verbal seu protocolariter, seu sa-mi dea voia a me apera in fati'a forului, seu ca membri forului potu fi si investigatori etc. n'avemu la ce ne provocá.

Apoi Catedral'a! caci s'a infintiatu Metropolia si nu s'a inradacinat; ne-amu bucuratu si ne bucuramu de acestu daru, in sa n'avemu unde sa multiaminu lui Ddieu, ca ni l'au daruita.

N'avemu adepostu care sa cuprinda fiii Transilvaniei si Ungariei pe cari i au impreunatu moralicescu metropoli'a; n'avemu semnulu esterioru alu Metropoliei nostre. Bine, ne vomu aduna la Sinodu vomu fi in numeru mare, unde sa mergemu la biserica spre a incepe lucrurile cu binecuvantarea Domnului? in Resinari? Seu sa ne impartimu prin capel'a si bisericile suburbieloru din Sabiu? Dar pe Metropolitulu, care esecuta cerimoniele bisericesci cele maretie, ce insufla pietate nu-lu putemu impartii. Amu vediatu parochia fara biserica dar Metropolia fara catedrala nu. Nu, fiindu ca colosu putni caror'a sa suferu neputintia, dar aici fiindu toti romani ortodoxi nu li se pote ierta scaderea. Si intr'adeveru voci petrundietore si provocari pentru acest'a au fostu mai nainte cu cati-va ani, ore de ce nu mai au resunetu?

Dorimu aceste, dorimu zelu si contribuiuri pentru ca sa putemu vedea la finea anului aceste idei realizate. —

Eveneminte politice.

Sabiu 18 Ianuaru.

Responsabilitatea ministrilor are dupa scriile mai dincoce a se introduce si dincolo de Lait'a si inca nu numai in „principiu“, ci in tota form'a. Senatu imperialu va sa capete o astfelu de propunere. Se mai spune ca si petr'a scandelei din statutulu senatului imp. (§ 13) are sa dispara cu cea mai de aprupe ocaziune.

Adesea se discuta cestiunea deca senatulu are sa remana estraordinariu seu sa se prefaca in ordinariu din estraordinariu. Procederea acest'a se dice ca aru fi pretins'o si Andrassy, pentruca nu mai cu o corporatiune „legala“ va putea Ungaria se pacteze. O corespondintia din Vien'a asigura ca regimulu va sa remana pre langa ceea ce s'a publicatu odata prin patent'a din 2 Ianuaru, pentruca pre acest'a o afla de calea cea mai apta de a esi din Labirintulu constitutiunali in care se afla acum.

Press'a centralista, firesce, vometza si acumu focu in contra convocarei senatului estraordinariu si le da tote epitetele acelor ce voru indrasni a „frange“ constitutiunea, abatandu-se dela patent'a din 26 Fauru 1861. Barbati considerabili inse si inca pre langa aceea centralisti declarat, ba chiaru si de aici'a cari declarase odata, ca nu voru intra in senatulu estraordinariu, pasiescu ca candidati in diete si se crede, ca pana in cele din urma recunoscendu necesitatea imperiosa, voru intra si in senatulu estraordinariu. Inca pote ca in diete sa se face o intorselura in favorea regimului.

O cor. orig. a foiei „Hrm. Ztg.“ din Vien'a mai spune acum si de o desbinare intre nemtii de dincolo de Lait'a. Democratii sa desfacatu de cãtra advocati, doctori si ampoiati, pentruca advocatii (Dr. Bach) au fostu vendiatorii libertãtiei in Austria si cei ce s'a pusu acum in fruntea tendintieloru centralistice inca au aplecare de a se face Bachi (ad. ministri.)

Responsulu imperatescu datu deputatiloru ungeloru ce au substernutu adres'a se esplica acum de unii in urmatoriulu modu: „Greutãtãle“ accentuate in respunsu suntu, ca Juliu Andrassy nu au vrutu sa primetza unu portfoliu ministerialu, pana candu nu se voru termina lucrurile comisiunei de siese dieci si siepte, pentruca nu va cá elu sa representeza propunerile regimului inaintea comisiunei. „Sürgöny“ dice ca e secretu publicu, ca inlaturarea greutãtiloru, cari suntu opuse denumirei ministeriului aterna dela dieta respective dela comisiunea de siese-dieci si siepte. Acest'a scimu acum ca lucra barbatescu. Siepte puncte le-au desbatutu si primitu. —

Scirea ce o inregistrasemu si noi despre casatori'a eventuala a principelui de corona din Italia cu o archiducesa austriaca iera se ivesce. „Italie“ si ia ansa dela impregiurarea acest'a sa vorbeasca despre relatiunile de vecinatate intre Austria si Italia si dice, ca pacea se pote sustine intre aceste doue state, dara nu se pote incheia aliantia. Austria urmaresce planulu ca sa-si resbune pentru perderea din anulu trecut si la asi ce-va Italia nu pote sa participe, pentruca adversarii Austriei in unu astfelu de casu voru fi Prussia si Russia, asi dara douo puteri amice Italie. Cea

din urma (Itali'a) nu p^ote parasⁱ aliant^a cu Prusⁱa at^u de pretio^sa pentru sine si sa se apropie de Austri'a, pentruca Itali'a nu este Austriei obligata nici cu multiamita nici prin alte interese. Austri'a a dat Veneti'a silita inurm'a bataliei dela Königgrätz si Trientinulu va veni la natiune si fara pretiulu unei aliantie.

„Zukunft“ are o impart^{as}ire, in urm'a carei se voru lu^a mesuri pentru forticarea frontarielor imperiului. In lina cea dint^{ai}u voru fi frontariile despre media-n^opte in Boemi'a si Silesi'a dupa aceea cele dela media-di in Tirolu si litoralulu cu Dalmati'a. —

Plenipotentiatii statelor nordice germane au subscrisu tratatulu asup^ra constitutiunei prussiane.

In Prussi'a nu se mai geneza omenii a spune pe fatia despre unitatea Germaniei sub unu Imperatu germanu.

Actele de statu din Franci'a despre cari facur^{am}u si noi amintire in nrulu trecut, foile franceze le judeca de progresu. Unu comentariu interesantu le da o foia franceza ce apare in London si e subventiunata de Franci'a. Ea coment^eza astfelu: „Dupa Sadev'a Franci'a a pronunciatu cuventulu „compensatiune.“ Franci'a nu p^ote retrage acestu cuventu. Alianti'a prussiana ce se recomanda c^ute odata Imperatului aru fi pre scumpa cumparata candu amu fi constrinsi sa-i sacrific^{am}u interesele n^ostre. Fara de Renu este necesse sa fimu inimizii Prussiei. Imperatulu are asi^a dara temeiri constringat^ore pentru o reorganizatiune noua a armatei si a libert^{at}iei. Si elu p^ote sa se recul^ega si sa astepte; au batutu insa o^ra, fara de a put^e convinge pre cabinetulu din Berlinu despre compensatiunea cu care ni e detoriu, atunci Imperatulu va alung^a pre acei fanatici ai p^ocei, cari credu ca Franci'a lui Ludovicu alu XIV si Napoleonu va suferi o domesticire asi^a injosit^ore. In anulu 1868 vomu avea Renu s^eu resbelulu!

Scólele elementarie in Nordamaric'a.

(Urmare.)

Frumseti'a localitatiloru de scóle si arangia-rea loru e fal'a Americanului. Numai in unele provincie apusene suntu incaperile de scóla mici si mai strimte, in cele de orientu suntu t^ote case cu cate doue trei caturi si in locurile cele mai alese si mai sanetose, incongiurate cu alee si verd^etia frumosa; apoi in orasie precum Newyork, Boston, Filadel-

fi'a si altele si edificie cu cate 4 caturi, in t^ote acestea at^u suntu lucrurile de scóla intocmite inc^u cu totu dreptulu se potu numi palatele muse-loru. Pretutendenea vei afl^a ambitele largi, curate, casele nalte spati^ose si luminose, la locu uscatu si aerite. La t^ote se afla antisiambre. In fia-cure casa vei ved^e termometru si orologiu. In t^ota scó-l'a este deasup^ra si dedesuptu pel^{an}ga despartie-mintele de invetiamentu si cate o sala mare de 10 stangeni lunga si 257 stangeni lata, in carea se aduna elevii de se j^oca s^eu invatia. Scólele se incaldiescu dupa metod'a cea noua prin lasarea aerulu caldu, ca si in palatele imperatesci. T^ota clasa are cele mai bune ventilaturi, ca aerulu sa fia todeun'a curatu. Cea mai buna apa de beutu din comana e adusa in cas'a scólei pria t^ote caturile. Totu copilulu are scaunelulu si mesuti'a sea, de se p^ote apropi^a si-i p^ote aret^a invetiati-riulu cele necesarie. Bancele si mesele lungi s'au espedatu de multu din scólele Nordamericane. T^ota scól'a si cea mai din urma scolutia are mapele necesarie si globurile, colectiuni pentru istori'a naturala si alte multe obiecte pentru intuitiune, si masini de fabrica si instrumente fizicale. Toti se intrecu ca scól'a loru sa n'aiba lipsa de nimic'a, ca cu at^u mai multu sa nainteze si spor^esca.

Numai orasiulu Newyoreu a datu in an. 1861 la 25,000 franci pentru instrumente de invetiamentu. In Nordameric'a e pusa in lege, ca fia-care scóla sa aiba bibliotec'a sea pentru baieti si pentru cei esiti din scóla, precum si pentru toti, cari vrea sa cet^esca afara din scóla pe a casa. Pentru bibliotecile scóleloru fundamentale suntu anumite fonduri, cari se facu prin d a r e. In provinci'a Newyorecului se afla in bibliotecii peste 1 milionu si jumetate buc^uti de carti, dupa care vine la t^ota scoluti'a peste 1300 de buc^uti. L^{an}ga fia-care scóla este unu locu deschisu de jucatu si gimnastica pentru v^era, si pentru i^erna o sala mare si indiestrata cu t^ote uneltele recerute.

Astfelu staruiescu at^u pentru cultivarea mintii c^utu si a trupului si cauta ca in scóla sa fia t^ota comoditatea si placerea. Despre casele de scóla se afla in genere legea: care casa e la positiune mai buna in despartimentu sa se ia pentru scóla. In tempulu din urma s'au cheltuitu sume colosale pentru a se radica petulindenea edificie solide de scóla. In Newyoreu s'a derimatu in cesti 10 ani din urma t^ote scólele cele vechi si s'au radicatu de nou si s'au radicatu inca si alte 26, dintre care fia-

care cuprinde cate 1500—2000 elevi. Din 1853—1861 s'au cheltuitu in acestu singuru orasiu la 8 milioane fr. pentru scóle.

Dara ore cum stau casele de scóla din Europ'a?

Unu Americanu tramisu de regimulu de acolo, ca sa cerceteze scólele in Europ'a si deca afla ceva bunu sa raporteze si sa-si intocmesca si ei astfelu scólele lor, dice despre scólele din Germani'a urmatorele: E mirare c^utu suntu aici omenii de scóla nesciutori de legile sanet^{at}ii si a aerulu prin scólele lor; in t^ote scólele e aerulu greu, de nu se p^ote suferi. Aerirea scóleloru consta numai in aceea, ca se deschide odata ori de doue ori pe di usi'a si ferestrele. Cuptorele se aprindu t^ote de afara, asi^a inc^utu nici acelu putinu aeru curatu nu-lu potu folosi, ce l'aru capet^a candu aru incaldⁱ sobele dinlauntru. Copiⁱ le siedu pe nisce bance lungi, ca robii in temnitie. Nicairi nu au pe l^{an}ga scóla locu de jocu pentru copii; si scólele une-ori se afla la astfelu de locuri, unde nu poti nici sa petrundi de tina si noroiu. Ti vine a nu crede, ca omeni cu mintile intregi, si invatia si cresc^eu copiⁱ loru proprii in astfelu de locuri cu totulu nepotrivate pentru astfelu de scopu.

In Americ'a cercet^eza scól'a toti baetii si t^ote baetele cari au implinitu alu 5 anu, pana la alu 16lea inclusive, prin urmare fia-care 11 ani. Ce diferentia in cercetarea scólei in Americ'a si Europ'a! Nu e dara mirare pentruca esa toti culti.

In Americ'a sil'a de a cercet^a scól'a e casata; e lasata in voi'a parintiloru si copiiloru; se ingri-gescu numai de intocmirea scóleloru si de arangia-rea loru cu totu ce-i bunu, folositoriu si placutu, apoi frecuentarea urm^eza de sine cu mare placere. Despre folosulu cercet^{at}ei scólei at^u e convinsu fia-care americanu, pana si celu mai din urma dileriu, inc^utu astadi nici unu statu europ^enu cu instructiunea obligat^ore nu p^ote in proportia sa arete at^u scolaru ca Nordameric'a. De exemplu vre-o cate-va numere: In anulu 1862 cercet^a scól'a in provinci'a Masaciusetu cu 1,230,000 suflete 227,300 de copii, adeca dela 1000 suf. 182 scolaru s^eu 1 scolaru dela 5 suflete; in provinci'a Newyorecului cu 3,880,000 suf. 892,500 scol. ad. la 1000 suf. 230 scol. s^eu la 4 suf. 1 scol.; in provinci'a Ohai la 3 suf. 1 scol. Si cum st^{am}u in Europ'a? Dupa cea din urma numerare oficiosa in Franci'a cu 37 milioane s'au aflatu 4,336,000 scol. adeca dela 1000 suf. 116 scol. s^eu 1 scol. la 8 suf. priu urmare nici $\frac{1}{3}$ precum se afla in

FOISIORA.

Impart^{as}iri dintr'unu manuscriptu, ce tract^eza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericei greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Apostolii inca sevarsiau afacerile loru cele principiale si administrative in si prin sinode.

Cumca Apostolii inca sevarsiau afacerile loru principiale si administrative in si prin sinode este afara de t^ota indoiel'a. Asi^a vedemu 1) ca ei dupa inaltarea Domnului la ceru s'au intorsu la Ierusalimu din muntele Eleonului si au intratu in cas'a unde locuiau ei, si petreceau acolo cu o inima, in rugaciune, si in dilele acelea sculandu-se Petru in mijloculu loru au disu, fiindu si multimea de poporu impreuna, ca la o suta si douedeci: „Barbati frati, se cadea a se implini scriptur'a aceea, de carea mai inainte o au disu Duhulu santu prin gur'a lui Davidu despre Iud'a, celu ce s'au facutu povatuitoriu celoru ce au prinsu pre Iisusu, ca numeratu era cu noi si luase s^ortea slujbei acesteia; c^uci scrisu este

in cartea psalmiloru: facase locasiulu lui pustiu si sa nu fia cine sa locuiesca in elu, si episcopi'a lui sa o ia altulu; deci trebue dintre acesti barbati, cari se aduna cu noi in t^ota vremea — — sa fia cu noi marturia invierei Domnului unulu dintr'acesti'a; si au propusu pre doi, pre Iosifu, carele se chiama Varsav'a si s'au numitu Iustu si pre Mathi'a si rugandu-se au disu: Tu D^omn^e! cel'a ce scii inimile tuturoru, arata dintr'acesti doi pre unulu, pre carele ai alesu a lu^a s^ortea slujbei acesteia si a apostoliei, dintru care au ratacitu Iud'a, ca sa m^ergea in locul seu. Si au datu lor sortu si au caditu s^ortea pre Mathi'a, si s'au numeratu impreuna cu cei unsprezedece Apostoli. Lu-crarea ac^est'a au fostu sinodulu dint^{ai}u alu apostoliloru. 2) Facendu crestiniⁱ elini g^ulc^eva in contr'a crestiniiloru jidovi, ca si cum veduvelu loru aru fi fostu nesocotite la imp^{ar}tirea mililoru, apostolii au chiamatu multimea invatiaciloru, si le-au disu lor: Nu este cuviosu, ca lasandu noi cuventulu lui D^omn^e sa servimu meseloru; socotiti dreptu aceea fratiloru! dintre voi siete barbati plini de duhulu santu si de intielepciune, pre cari sa-i punemu preste t^{re}p^ta ac^est'a, iara noi intru rugaciune, si slujb'a cuventulu vomu petrece. Si au placutu cuventulu inaintea a t^ota multimea, si au alesu pre Stefanu,

Prochoru, Filipu, Nicanoru, Timonu, Parmen'a, si pre Nicolau, pre cari i-au pusu inaintea apostoliloru si acesti'a rugandu-se si-au pusu manile preste ei, si cuventulu lui D^omn^e crescea, si numerulu invatiaciloru se inmultia forte la Ierusalimu. Lu-crarea ac^est'a a apostoliloru se facuse in sinodu si ne present^eza sinodulu alu doilea alu apostoliloru D^omnului. 3) Pavelu si Varnav'a calatorindu din Antiochi'a in Ierusalimu, si intielegandu, ca ore care invatia pre crestiniⁱ din Iud'e'a, ca nu se voru mantui, deca nu se voru t^{ai}a impregiuru, si ca din ac^est'a s'au facutu pricire iutre crestiniⁱ, cari din iudaismu si paganismu s'au intorsu la crestinatate, si fiindu rugati ei de c^utra mai multi, ca sosindu la Ierusalimu, sa propuna spre deslegare intrebarea ac^est'a, au venitu ei la Ierusalimu, unde au fostu primiti de c^utra adunare si apostoli, si de c^utra batrani si au spusu lor, cate au facutu Dieu cu ei si cum au deschisu pag^uniloru, usi^a credintiei; si iara s'au sculatu ore-care din eresulu fariseiloru, care crediusera, dicendu, ca trebue ai t^{ai}a impregiuru si a pornci sa padi^esca legea lui Moisi si atunci s'au sculatu Apostolii si batrani sa vedea de cuventulu ac^est'a. Si dupa ce mul'a cercare s'au facutu si Petru, Pavelu, Varnav'a si Iacobu au deslusitu intrebarea pusa, ca adeca nu

America, socotindu aici toti solarii, pe candu in America s'au computatu numai cei din scolele primarie. La noi in Austria suntu anii pentru scola prescisi dela 6—12, prin urmare vine dela 1000 sufl. 100 scol. Din acesti'a lundu afara unele locuri pe airea de abia mergu $\frac{1}{2}$ seu $\frac{2}{3}$ parte si nici atati'a, asi'a incatu dela 1000 sufl. abia vei afla ca cerceteza scola 25 pana la 35 scol. adeca cam la 40 sufl. 1 scol.; apoi si dintr'acesti'e raru se afla cari se continua pana ce implinescu alu 12lea anu, ci din negliobi'a parintiloru si neinteresarea unoru preoti, iau pe bietulu scolaru inca din alu 9lea anu, candu aru fi sa invetie ce-va, fiindu mai marisoru, si lu intrebuintieza la diverse lucruri, fara picu de ingrigire pentru viitoriu. De aci apoi si urmările cele ne'ncungiurabile: prosti'a, seraci'a si proletariatulu celu de vaeratu in tierile nostre, precum si tote relele atatu in privint'a intereselor materiale catu si morale si politice.

In America se cerceteza scola fara plata. Pana decurendu era acolo done feliori de scole, pentru seraci fara plata si pentru avuti cu plata. Se platea o sumulitia cugetandu dupa datin'a europeana; ca parintii si voru tramite cu atata mai bucurosu pruncii sei la scola, deca se platesce. Insa vedindu Americanii ca acest'a in pracsu nu se adoveresce, numai decatu s'a casatu acestu asiediamentu cu totulu, ca nu prin acest'a sa se nasca si creasca diferite clase de cetatieni, ci crescendu seracii si avuti totu la oalta sa se desradacineze acelu prejudetiu, ca cum cutare aru fi mai bunu seu mai alesu ca e a cutarui'a seu a cutarui'a, sugrumandu-se deoparte orgoliulu, era de alt'a inviu'i'a si sa se nutresca simtiulu de egalitate. In unu statu ca alu nostru dice Americanulu sa se adape copiii fara deosebire si fara nici o plata la lumin'a sorelui; apoi a le da spre acest'a ocaziune, asta e prim'a datorintia a statului, caci lui I face acest'a celu mai bunu servitiu.

In scolele primarie seu elementarie Nordamericane se invatia ca preste totu loculu mai antaiu a ceti si scrie, a socoti si in urma conceptulu si purtarea protocoeloru, istori'a si geografi'a ca unu ce neaperatu pentru unu poporu care se ocupa cu celu mai intinsu negociu din lume asiediatu fiindu intre done tieri ca Europ'a si Asi'a; pe langa acestea se invatia si elemente de geometria si desemnu, economia si industria, fiziologia si dietetica, din astronomia si fisica, mai vertosu mechanic'a, drep-

tulu constitutionalu si music'a. Asia dara si in asta privintia ne-a intrecutu America. Dieu unde e scopulu ca poporulu intregu fara deosebire se inainteze catu de multu, si unde se cerceteza scola dela a 5 17-lea anu suntu tote cu putintia. Scola loru primaria e mai buna ca a nostra reala seu gimnasiala, cu deosebire ce atinge de practicabilitate, nu i se pote asemena nici pe departe vre-o scola de ale nostre. La ei si este scola elementara totu, in ea invatia si se cultiva avuti si seraci; multime din barbatii loru cari suntu antestatatorii cetatiloru si provinciiloru nici n'au vedutu alta scola. Scola elementara trebuie dara sa-i invetie acele sciintie, ce suntu neaperatu de lipsa in o tiera, unde sufragiulu universalu (unde loti voteza) e dreptu comnu, si unde fia-care trebuie sa-si motiveze votulu seu—in o tiera, unde persoanele cele dintai, ce servescu statului si au in mani afacerile lui n'au vedutu alte scoli, unde lucratori si meseriasi, cum a fostu Lincoln, acum Johnson, devinu in loculu imperatiloru si regiloru, ad. capu statului si se si arata demni de astfelu de demnitati inalte. Ce atinge g i b a c i'a p r e d a r e i obiecteroru de invetiamentu popularu a devenitu in America la o astfelu de perfectiue, incatu bateti de 10—13 ani facu in tote profesele obiecte progresse suprindiatore. (Va urmá.)

S a b i i u 19 Ian. In septemân'a venitoare, luni, se voru incepe esamenile semestrale in Institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu. Programulu, din care sa se pota vede urmarea esamenelor din obiectele ce se propunu, lu vomu impartasi in nrulu venitoriu.

Principatele române unite.

Alteti'a Sea Regala, parintele Domnitoriului s'a alesu deputatu la Tergoviste. Mare manifestare si entusiasm, vechi'a capitala a Romaniei iluminata splendidu! music'e pe strade.

B u c u r e s c i 10/22 Ianuaru. Intre diferitele proiecte de legi ce s'au supusu camerei in cursulu sessiunii actuale de catre ministrii se afla si unu proiectu alu Dlui ministru de finantie Mavrogheni, pentru fondarea unui orasiu liberu pe proprietatea statului Tatar-Bunar in districtulu Bolgradu.

Acestu orasiu sa primisca numele de orasiulu C a r o l u, (pentru ce nu Carolin'a? R.) dreptu suvenire la acea persona inalta, prin care s'a fon-

data dinasti'a din famili'a Hohenzollern, in Romania'a.

Asupra positiunei acestui orasiu nou precum si asupra motiveloru pentru fundarea lui cuprinde raportulu Dlui ministru de finantie urmatoarele:

Unulu dintre cele mai principale puncturi de trecatore din Russi'a in Romania'a partea Besarabiei reincorporata este si punctulu Tatar-Bunar asiediatu pe proprietatea statului romanu, si care vine fatia 'n fatia cu orasiulu ce porta acelaasi nume ramasu pe teritoriulu rusescu. Importanta acestui locu este provocata chiaru prin situatiunea sea geografica, care vine in apropiare cu Dunarea si departare de porturile Marei Negre servindu acestu locu ca punctu de importatie si esportatie in orientu a tuturoru cerealeloru si unei insemnate parti de manufactura din vecinele provincii ale Rusiei. Astadi acestu locu este nepoplatu si pe densulu nu se afla vre-o magazie seu vre-o alta incapere, in care comerciantii ce importa si esporta marfuri sa aiba unde ale adaposti, aceea ce provoca o insemnata piedeca si paguba numai comerului tierci, dara si tesaurulu publicu prin perderea impositului vamalu ce aru trebui se ia candu operatiune'e comerciale aru lua o desvoltare mai intinsa.

Pentru fondarea acestui orasiu sa se deosebica 300 pogone si sa se imparta dupa unu planu anume in parti, si aceste sa se venda la persone particulare. Pretiulu unui asemenea locu de casa de 12 stangenj latu si 20 lungu s'a fixatu la 20 galbeni.—

Din siedinti'a Senatului dela 17 Dec. a. tr. insemnamu discursulu Em. Sele Metropolitanului primatu alu Romaniei prin care a espusu in unu modu forte detaiatu starea cea trista in care se afla biseric'a in Romania'a.

„Biserica“, dise intre altele betranulu Principe alu bisericel, „deplange prin organulu meu, lips'a asiediamintelor religiose pentru instructiunea clerului, amesteculu puterei civile in atributiunile spirituale, violatiunea canoaneloru si dogmeloru prin usulu ordonantiiloru, insusirea jurisdictiunei religiose, ingerintia in materii de ordine si de disciplina, deturnarea fundatiuniloru piose dela adeverata loru destinatiune.“ —

Siesinti'a dela 2 Ianuaru 1867. D. Boliacu anuntia ca voiesce a face o interpelare in privint'a carthiiloru fostulu domnu Cuz'a ce nu s'au publicatu pana acum si care, dupa Domni'a Sea, trebuiescu publicate. Se anuntia ca comisiunea budge-

este de lipsa, ca cei trecuti din paganismu la crestinate sa se taia impregiuru, caci ajunge, deca sa voru infrena de pangaricionile idoliloru, si de curvia, de sugrumatu si de sange. Dupa aceste au aflatu de bine Apostolii si betranii impreuna cu tota adunarea, se aléga barbatii dintre ei, si sa-i tramita la Antiochi'a cu Pavelu si cu Varnav'a, si au tramisu pre Iud'a, celu ce se numesce Varsav'a, si pre Syl'a barbatii povatjuitori intre frati, scriindu cu manile loru acestea: Apostolii si betranii si fratii, celoru ce suntu in Antiochi'a, Siri'a si Cili-ci'a fratiloru celoru din pagani, bucuria! Fiinduca amu auditu, ca ore-cari dintre voi esindu, v'au turburatu pre voi cu cuvinte, slabindu sufletele vostre, dicendu sa ve taiati impregiuru, si sa tineti legea, caror'a nu le-amu poruncitu. S'au parutu noue adunati fiindu impreuna, a alege barbatii si a tramite la voi cu iubittii nostri Varnav'a si Pavelu, omenii cari si-au datu sufletele sele pentru numele Domnului nostru Iisusu Chistosu; dreptu aceea amu tramisu pre Iud'a si Sil'a, cari si ei cu cuventulu voru spune voue aceleasi; ca mai multu nici o greutate sa nu punemu preste voi, fara numai aceste de lipsa, ca sa ve infrenati de cele jertfite idoliloru, si de sange si de sugrumatu si de curvia padindu-ve pre voi, bine ve-ti face; fi-ti

sanatosi!² Deci acesti'a ducendu-se au venitu la Antiochi'a, si adunandu multimea au datu cartea si cetindu-o s'au bucuratu pentru mangaierea, si Iud'a si Sil'a fiindu si ei Proroci cu cuventulu multu au mangaiatu pre frati, si iau intaritu. — Din povestirea acest'a biblica urmédia, ca si afacerea acest'a a Apostoliloru au fostu in tipu sinodalu, la care afara de ei au luat parte si betranii cu tota adunarea. Aceste trei sinode apostolesci dovedescu convingerile Apostoliloru, cari si le-au facutu ei din invatiaturile si lucrările Mantuitoriului in privint'a ocarmuirei bisericel, pentrucu vedemu cum ei deplinescu nu unilateralu, ci in sinodu prin alegere loculu lui Iud'a vendiatoriului, loru fostu confrate; cum prejudeca in sinodu nemultiamirea unor'a in privint'a neimpartasirei din milostenia; si cum ei desbatu in sinodu intrebarea taiatore in credintia si in obiceiurile si moravurile crestiniiloru din acei tempi, si in fine cum ei nu singuri, ci cu intervenirea betraniloru si a multimei crestiniiloru severiescu aceste probleme. Si pentru aceea trebuie sa se considere aceste sinode apostolesci de indreptariu pentru toti seculii in obiecte dogmatice, administrative si filantropice bisericesci, deca vremu sa o sustinemu in originalitatea si gennitatea sea primitiva, pentrucu altcum urmandu si facendu

vomu degenera din crestinate si neobservandu cele din Evangeli'a lui Christosu si cele din faptele si scrierile Apostoliloru vomu parasi positivitatea crestinismului, si deodata numai ne vomu pomeni pre terenulu alunecosu si pagubitoriu alu rationalismului speculativu, carele lasa pre omu, omu, dara nu-lu face si crestinu.

Noi aci intrerupemu espunerea desvoltarei graduale a institutului sinodalu in Biserica nostra pre tempulu celoru dintaiu trei seculi ai crestinismului, caci aceea se tine mai de aproape de istori'a generale a Bisericei si de istori'a speciala a Sinodeloru. De aceea trecemu la Sinodele ce s'a tinutu dela secululu alu IV pana la alu IX carele infatisieza causele binecuvantate, care au datu ansa la aducerea canoaneloru, fara vatemarea celoru dia sant'a scriptura, si care representeza legislatiunea, ce este in deplin'a valore pana si astadi in intré-g'a nostra biseric'a ecumenica, unde ea nu se impedece in vieti'a sea din partea Statului politicu si domnesce libertatea religionaria in intielesulu celu adeveratu.

(Va urmá.)

tarla n'a putata terminá lucrarea sea si mai cere dóue dile, cerandu totu deodata suspenderea lucrării Camerei in siedintie publice D. N. Ionescu si Dimitrie Ghic'a combatu acésta propunere, cerandu a se desbata legile financiare.

Monitoriulu publica unu decretu domnescu prin care D. Ministru de finantia este autorisatu cu stringerea veniturilor si ordonantiarea cheltuielilor dupa budgetulu anului 1866, pâna la votarea budgetului esecutiului 1867.

„Romanulu“ atrage atentiunea Guvernului asupra celor doue calamitati de cari este amenintata Capital'a si chiaru tier'a intréga: adeca inundatiunea, ce cresce pre fia-care di si fómetea, dicendu ca dejá unu mare numeru de sale suferu de lips'a de hrana, si ca déca nu se voru luá in curendu mesuri, fómetea va bántui o mare parte a tieriei.

Varietáti.

*** Ministrulu de finantia contele Larisch, si-a datu dimissiunea.

*** Guvernulu Transilvaniei in siedinti'a din 17 Ian. c. spune „K. K.“, au decisu cá sa remonstreze in contr'a legii celei noue pentru iatregirea armatei.

*** Comissiune guberniala in Turd'a se ocupa de tempu mai indelungatu cu revisiunea socotelor comunali. Cass'a alodia de acolo dela 1848 incóce au avutu venitu totu mai putnu cu tóte ca de atunci in cóce s'a deschisu o suma de isvóre de venituri. In tempulu din urma venitul fu 15,000 fl. v. a. pre candu dupa socotelele cercetate aru esi venitu anualu de 40,000 fl. v. a. —

*** Alegeri dietali in Bucovina. „Zkf“ spune, ca in Cernautiu románii au formatu unu comitetu centralu pentru alegeri si au statoritu candidati pentru tóte cercurile de alegeri. Cu mirare observá la acestea, ca despre activitatea rutenilor din Bucovin'a nu afla nimic'a.

*** Primatele celu nou in Ungaria. Dupa „Wanderer“ Episcopulu din Rabu Simor e denumitu de Principe-primat alu Ungariei. Denumirea acést'a are si o insemnătate mare politica, pentruca primatele nu e numai o capetenia bisericésca pentru romano-catolicii din Ungaria, ci e totu odata dupa legile tieriei in lips'a unui palatinu, pre cátu regele e neincoronatu, si locu tiitoriulu palatinului; elu e priveghiatorulu, asupr'a drepturilor regatului si mijlocitoriu intre coróna si tiéra, pastratorulu celu mare alu sigilului Ungariei, si comitele supremu alu comitatului Strigonului; elu e membru alu locutiintei regie unguresci, judetiu la tabl'a tribunalului superioru alu tieriei si tabl'a septemvirala si denumesce la tabl'a regésca doi judecatori; elu e acel'a, carele asiéza corón'a stului Stefanu pre capulu regelui, pre lângá aceste elu e unulu din cei de frunte patres (pairs, parenti) si proprietari mari de pamentu in Ungaria. Simor e unu omu populariu. Elu si-a inceputu carier'a cá capelanu, si la 1857 in etate de ani 44 ajunse Episcopu, Densulu au intemeiatu fórté multe institute, au diditu multe biserici intre cari si unu domu la resiedinti'a sea episcopala si pre unele le-a dotatu cu fonduri; iara cas'a lui e totudeun'a deschisa tuturor lipsitiloru. In conversatiune se pórtá cá unu omú de spiritu si cu afabilitate. E unguuru cu sufletu si trupu si doresce libertatea legala a tieriei in armonia cu indivisibilitatea monarchiei.

*** Furturi multe de vite cornute se intempla, dupa cum ni se asigura, prin pregiurulu Sabiului.

*** Despre o fapta crudela severisita in Bistritia inca in anulu trecutu de cátra unu cetátienu sasu de aqclo spune „Idök Tan.“ cam urmatóarele:

In primavér'a anului trecutu fu arestatu cetátienu si maestrulu curelariu N. N. pentruca caduse in prepusu de a fi omoritu pre mum'a sea, dera fiindu ca elu n'a marturisu nimic'a fu eliberatu. Eredii femeei omorite au vendutu de atunci cas'a iara unu chiriasiu ce s'a asediatu in casa desiertandu grajdulu ce se tine de curte de unele altele ce inca se mai aflá dela eredií femeei, au datu de armele de omoru ascunse in grajdu si uitate acolo. Aflatoriulu, armele acestea le a si predatu numai decátu judecátoriei. Numitul cetátienu fu arestatu de nou si recunoscu securea ce i se presentá de a sea si in fine ca elu a fostu criminalulu. In cealalta diminétia in sa lu aflara sinucisu in prinsóre. Acum erá sa se ingrópe. Presbiteriulu a decisu cá sa se ingrópe in cimenteriuulu comunu, dara unde-va de o lature, si asiá sér'a pre la inmurgitu lu condusera nisce gendarmi spre cimenteriu. La intrarea cimenteriuului se aflau in sa vre-o 500 cetátieni inarmati cu feliu de instrumente, protestandu ingroparea unui atare criminalistu intre ceilalti morti. Sieriuulu fu adusu iara la curtea sfatului. In piatia se aduná multime de poporu si unu ampoiatu alu magistratului abiá au pututu aliná tumultulu. A dóu'a di s'a tinutu o adunare generala in carea s'a decisu ca sa-lu ingrópe in locul perdiárei (la furci) si asiá s'a si intemplat.

*** In 26 Ian. n. se esecutá sentinti'a de mórté a lui Nagy Lajos din Gyergyo Remete, prin fune. Condemnatulu s'aufácutu vinovatu unei ucideri impatrate. Pána in momentulu din urma sperá iertare si de aceea au mersu cu presentia pâna la locul de esecutiune.

*** Plute pe Muresiu in Ianuariu nu s'a mai pomenitu de 50 de ani, dar in estu anu a fostu.

*** Russi'a si Cretenii. Din Petersburg s'a tramisu nu demultu dela unu comitetu pentru ajutorarea crestiniilor din Cret'a 6000 de ruble.

*** Botezulu Domnului la Bucuresci, se celebrá la 6 Ian. cu solemnitate. In acést'a di se sfintiescu apele riuiloru, dupa cum se scie, spre aducerea aminte a botezului Mantuitorului nostru Iisusu Christosu. La acést'a ceremonie a binevoitu a asistá M. Sea Domnitoriulu. Em. Sea Metropolitulu Primatu asistatu de unu cleru fórté numerosu a cetitu slujb'a pe malurile Dambovitiei. In curtea apeductului se facuse spre acestu scopu unu cortu si nisce trepte acoperite cu covóre ducéu la riu. Dupa terminarea actului bisericescu la care au luntu parte si demnitarii residentiei precum si unu publicu numerosu M. Sea se duse calare in piéti'a teatrului unde tinu un'a revista asupr'a gardei civice si garnisónei de aici. Dupa aceea M. Sea se duse in palatu.

Nr. 1—3 Concursu.

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatori in comunitatea greco-resaritena Racasdi'a ce este ingremiata inclitului comitatu alu Carasiului si protopresbiteratului greco-orientalu románu alu Bisericeii albe, prin acést'a se escrie concursu.

Cu acést'a statiune suntu impreunate urmatóarele emolumente anuale:

- a) in bani gat'a: 120 f. v. a.
- b) in naturale: 25 meti de gráu, 25 meti de cucuruзу, 100 ponti de sare, 100 ponti de lardu 25 ponti de lumini, 10 orgii de lemne, 4 jugere pamentu de semenatura si quartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botediu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu

bunu a cursului pedagogicu in Institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum'a si portarea loru morale si politica, si ast-feliu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la 15 Februariu cal. vechiu 1867.

Caransebesiu 29 Decembre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiane.

Nr. 47—3 Concursu

Prin acést'a se publica tuturoru Invatiatoriloru si preparandiloru, cumca pe statiunea invatiatorésca romána din Fenlacu, indiestrata cu veniturile anuale de 126 fl. v. a. 3 jugere de aratura, 1 jugere de livade, 1/2 jugerere de grádina, 60 chible de gráu, 80 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 25 ponti de lumini, 6 stângini de lemne si cortelu liberu — se deschide prin acést'a concursu pre lângá terminulu dela intái'a publicare de patru septemáni, pâna candu doritorii de a cuprinde acestu postu suntu avisati a substerne acestui consistoriu diecesanu recursurile sele cuviincióse timbrate si prevediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna aci, si despre purtarea sea morala si politica.

Din siedinti'a Consistoriala scolastica in Timisóira in 15 Novembre, 1866 tinuta.

Dreptumaritoriuulu Consistoriu Temisianu.

Nr. 6—1 Concursu.

La scól'a populara din opidulu Feldiór'a in districtulu Brasiovului, sa cere unu Invatiatoriu pentru clas'a I, cu salariu anuale 100 fl. v. a. din cas'a alodia, si 40 xr. dela totu scolarulu, precum si quartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu vacantu, sa-si inaintedie la subscrisulu cererile loru timbrate, si prevediute cu atestatu de botezu, de moralitate, si de studiele gimnasiale seu pedagogice, pâna la 1 Februariu a. c. st. v.

Brasiovu in 12 Ianuariu 1867.

Ioann Petricu

Protop. si Insp. distr. de scóle.

Nr. 2—2 Edictu.

George Radu din Crihalm'a in comitatulu Albei superioare, in Transilvani'a, care mai bine de trei ani si au parasitu cu necredintia legiuit'a sea muhere pre Ann'a Georgie Micu, si pribegesce in lume, se provóca cá in terminu de 3 luni sa se presentedie inantea subscrisului foru matrimoniale, cáci la din contra, procesulu divortialu asupra-i pornitu, se va decide si fára densulu, in intielesulu prescrielor SS. Canóne bisericesci. — Hasiufaleu in 7 Ianuariu 1867.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tratului protop. alu Palosiului.

Ioann Gheaja,

Admin. protopopescu.

I. B. Misselbacher et Fii in Sabiiu si recomanda depozitele loru de tórturi de bumbacu, albe si colorite (vapsite) rosii si venetu unei favorabile cautári. Vinderea se face en gros et en detail, in piatia cea mare nr. 327.

MUNTELE DEALULU NEGRU alu Domnului Budisteanu din Bucuresci, care munte se afla in apropiere de Turnu-rosiu, se da in arenda dela Sf. George anulu acést'a pe 5 seu mai multi ani, si se si vinde pentru veci (ohavnicu). Doritorii se potu adressá la acést'a Redactiune spre a priimi informatiuni mai de aproape.